

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 De diuersitate graduum prophetiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Cap. i. part. quae mediu. m. i. s. s.

dicitur de illa quae habet visionem imaginariam, & minus proprie de illa, quae habet solum intellectualem visionem. De utraque tamen proprie: ut patet ex definitione prophetiae ex Caliodoro.

In gl. ordin. in p. x. i. o. ne facer. p. log. h. i. e. o. inu. i. t. u. r. & etiam Caliod. in prologo super Psal. c. i.

In eodem artic. 2. in responsione ad 4. manifeste habes, quod quantumcumque sit excellens intellectualis visio prophetica absque imaginaria visione, nunquam tamen est sine phantasmatum ministerio: quoniam diuina sapientia disponit omnia iuuat: & naturale est homini, absque phantasmate non intelligere. Nec extendas haec ad raptum Pauli, aut Moysi. quoniam non loquimur de huiusmodi singularibus, sed de prophetiis visionibus regulariter.

est, quam illa, quae fit sub similitudine corporaliu rerum: magis enim appropinquat ad visionem patriam, sicut in essentia Dei veritas conspicitur. Et inde est, quod prophetia, per quam aliqua supernaturalis veritas conspicitur, sicut intellectualem veritatem est dignior, quam illa in qua veritas supernaturalis manifestatur per similitudinem corporaliu rerum sicut imaginariam visionem. Et ex hoc etiam ostenditur mens prophetae sublimior: sicut in doctrina humana auditor ostenditur esse melioris intellectus, qui veritatem intelligibilem a magistro nuda prolatam capere potest, quam ille qui indiget sensibilibus exemplis ad hoc manuduci. Unde in commendationem prophetiae David, dicitur 2. Reg. 23. Mihi locutus est fortis Israel. & postea subdit: Sicut lux aurorae oriente Sole mane absque nubibus rutilat.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quoniam aliqua supernaturalis veritas reuelata est per similitudines corporales, tunc magis est propheta qui vtrumque habet, scilicet lumen intellectualem, & imaginariam visionem, quam ille qui habet alterum tantum, quia perfectior est prophetia: & quantum ad hoc loquitur Aug. sed illa prophetia, in qua reuelatur nuda intelligibilis veritas, est omnibus potior.

AD SECVNDVM dicendum, quod aliud est iudicium de his quae propter se quaeruntur, & de his quae quaeruntur propter aliud. In his enim quae propter se quaeruntur, quantum virtus agentis ad plura, & remotiora se extendit, tanto potior est: sicut medicus reputatur melior, qui plures potest, & magis a sanitate distantes sanare. In his autem quae non quaeruntur nisi propter aliud, quantum agens potest ex paucioribus, & propinquiorebus ad suum intentum peruenire, tanto videtur esse maioris virtutis: sicut magis laudatur medicus, qui per pauciora, & leniora potest sanare infirmum. Visio autem imaginaria in cognitione prophetica non requiritur propter se, sed propter manifestationem intelligibilis veritatis: & ideo tanto potior est prophetia,

quanto minus ea indiget. AD TERTIVM dicendum, quod nihil est simpliciter melius, quod proprie recipit alicuius predicationem: quanto patriae est nobilior, quam cognitio mentis magis proprie dicitur fides, proprio nomen fidei, importat imperfectiorem, & obscuritatem, & remotiorem ab intellectu: & ideo magis proprie dicuntur prophetiae per imaginariam visionem, quam prophetia sit nobilior, quae est per intellectualem visionem, dummodo tamen sit eadem veritas, quae reuelatur. Si vero lumen intellectuale diuinitus infundatur non ad cognitionem qua supernaturalia, sed ad iudicandum de certitudine veritatis diuinae, quae habetione cognosci possunt: sic talis prophetia qualis est infra illam, quae est cum intellectu ducente in supernaturalem veritatem, modi prophetiam habuerunt omnem meritum in ordine prophetiarum, quae hoc specialiter dicuntur prophetiae, quae officio fungebantur. Unde & ex parte in loquebantur dicentes ad populum. Dominus: quod non faciebant illi, quae propheta describerent, quorum plures habent frequentius de his quae humana ratione possunt, non quasi ex persona Dei, sed propria, cum adiutorio tamen diuinitus.

SED CONTRA est, quod glossa dicit in principio Plalterij, quod ille modus prophetiae dignior est ceteris, quando, scilicet sola Spiritus sancti inspiratione, remoto omni exteriori adminiculo facti, vel dicti, vel visionis, vel somnij, prophetatur.

RESPON. Dicendum, quod dignitas eorum quae sunt ad finem, praecipue consideratur ex fine. Finis autem prophetiae est manifestatio alicuius veritatis supra hominem existentis: unde quantum huiusmodi manifestatio est potior, tanto prophetia est dignior. Manifestum est autem, quod manifestatio diuinae veritatis, quae fit per nudam contemperationem ipsius veritatis, potior

AD QVARTVM dicendum, quod inuini radij in vita praesenti non fit sine phantasmatum qualiumcumque: quoniam rationale est homini secundum statum presentem, ut non intelligat sine phantasmate. Quia tamen sufficiunt phantasmata, quae commendo a sensibus abstrahuntur, nec exagitatione imaginaria diuinitus procurata. Et manifestatio prophetica fieri sine imaginaria

quod non faciebant illi, quae propheta describerent, quorum plures habent frequentius de his quae humana ratione possunt, non quasi ex persona Dei, sed propria, cum adiutorio tamen diuinitus. AD QVARTVM dicendum, quod inuini radij in vita praesenti non fit sine phantasmatum qualiumcumque: quoniam rationale est homini secundum statum presentem, ut non intelligat sine phantasmate. Quia tamen sufficiunt phantasmata, quae commendo a sensibus abstrahuntur, nec exagitatione imaginaria diuinitus procurata. Et manifestatio prophetica fieri sine imaginaria

ARTICVLVS III.

Primum gradus prophetiae possint distinguere secundum visionem imaginariam.

AD TERTIVM sic procedit. Videtur, quod gradus prophetiae possint distinguere secundum visionem imaginariam. Gradus enim alicuius rei non attenditur secundum id quod est propter aliud, sed secundum id quod est propter se: in prophetia autem propter se quaeritur visio intellectualis, propter aliud autem visio imaginaria, ut supra dictum est. Ergo videtur quod gradus prophetiae non distinguantur secundum imaginariam visionem, sed solum secundum intellectualem. ¶ 2. Prater. Vnus propheta videtur esse unus gradus prophetiae, sed unus prophetae fit reuelatio secundum diuersas imaginarias visiones, ergo diuersitas imaginariae visionis non diuersificat gradus prophetiae.

thor prosequitur, incipiendo ab vltimo in Samone: vbi etiam deficit vltimū gradū vīq; ad infinitū illius, s. ad infinitū, de quo dictum est, qd est quid imperfectū in genere pphetia. Et deinde ascendo affert Salomone: & deinceps imaginariā prosequitur, quatuor illi gradus tribuendo. Et demū ad pure intellectuale respectū supernaturalis veritatis, quā Dauid habuit, deuenit. Secundū, qd prophetia intellectualis abiq; imaginariā visionē respectū veritatis supernaturalis, quæ tenet supremū gradum, dicitur excedere rationē prophetiæ proprie dictæ, non tantū res superioris ordinis, sed sicut summū in illo ordine supremum enim est in cōfinitio altioris ordinis & propterea excedit que cōtinet sunt i suo ordine. Tertio, qd ex ratione ad primum habes, qd ideo secundum imaginariā visionem distinguim⁹ prophetæ gradus: quia gradus imaginariæ visionis sunt signa graduum luminis pphetici penes quod graduanda est prophetia tanquam primā & veram mēsuram illius. Ex eo namque qd gradus luminis pphetici sunt nobis ignoti, & signi ficantur per gradus imaginariæ visionis tanquam patentes, rōnabile est, vt gradus prophetiæ penes imaginariā visionem distinguantur.

¶ 3 Præter. Secundū gl. * in principio. Psalterij, prophetia cōstitit in dictis, & in factis, somnio, & visione. non ergo debent prophetiæ gradus magis distingui s̄m imaginariā visionem, ad quam pertinet visio & somniū quā secundum dicta, & facta.

SED CONTRA facta, quod mediū diuersificat gradus cognitionis, sicut scientia propter qd est altior eo qd est per nobilissimū mediū, qd sciētia quia est, vel ēc qd opinio: sed visio imaginariā cognitione prophetica est sicut quoddā mediū. ergo grad⁹ prophetiæ distingui debent secundum imaginariā visionem.

RESPON. Dicendū, qd sicut dictū est, * prophetia, in qua p lumen intelligibile reuelat aliqua veritas supernaturalis per imaginariā visionem, mediū gradum tenet inter illam prophetiam, i qua reuelatur supernaturalis veritas abiq; imaginariā visionē, & illā in qua per lumen intelligibile abiq; imaginariā visionē dirigitur homo ad ea cognoscenda, vel agēda, qd pertinent ad humanā cōuersationē. Magis autē est propriū pphetiæ cognitio, qd operatio: & ideo infimus gradus prophetiæ est, cum aliquis ex interiori s̄tinctū mouetur ad aliqua exteriora faciēda, sicut de Samone dicitur Iud. 13. qd irruit spiritus Dñi in eum: & sicut solent ad ardorem ignis ligna consumi, ita & vincula, quib. ligatus erat, dissipata sunt & soluta. Secundus autē gradus prophetiæ est, cū aliquis ex interiori lumine illustratur ad cognoscendū aliqua, quæ tñ non excedunt limites naturalis cognitionis, sicut dicitur de Salomone 3. Reg. 4. qd locutus est parabolas, & disputauit super lignis ad cedro quæ est in Libano, vīq; ad Hylosū, quæ egreditur de pariete, & differunt de iumentis, & vo lucibus, & reptilibus, & piscibus, & hoc totū fuit ex diuina inspiratione. Nam præmittitur: Dedit Deus sapientiam Salomoni, & prudentiam multā nimis. Hi tamen duo gradus sunt infra prophetiā proprie dictam, quia non attingunt ad supernaturalem veritatem. Illa autem prophetia, in qua manifestatur supernaturalis veritas per imaginariā visionem, diuersificatur primō s̄m differentiam somnij quod fit in dormiendo, & visionis quæ fit in vigilando, quæ pertinet ad altiorē gradū prophetiæ: quia maior vis prophetici luminis esse vī, quæ aliquem occupatum circa sensibilia in vigilando abstrahit ad supernaturalia, quā illa quæ animam hominis abstrahit a sensibilibus inuenit in dormiendo. Secundō autem diuersificatur gradus prophetiæ quantum ad expressionem signorum imaginabilium, quibus veritas intelligi-

bilis exprimitur. Et quia signa maxime expressa intelligibilis veritatis sunt verba, ideo altior gradus prophetiæ videtur, qm propheta audit verba exprimentia intelligibilem veritatem siue in vigilando, siue in dormiendo, quā quādo videt aliquas res significatiuas veritatis: sicut septem spicæ plenæ significant septem annos vbertatis. In quibus etiam signis tantō videtur prophetia esse altior, quāntō signa sunt magis expressa: sicut quando Hieremias vidit incendium ciuitatis sub similitudine ollæ succensæ, sicut dicitur Hier. 1. Tertio autem ostenditur altior esse gradus prophetiæ, quando propheta non solum videt signa verborum, vel factorū, sed etiam videt in vigilando, vel in dormiendo aliquem sibi colloquentē, aut aliquid demonstrātem: quia per hoc ostenditur, qd mens prophetæ magis appropinquat ad causam reuelantem. Quarto autem potest attendi altitudo gradus prophetalis ex conditione eius qui videtur. Nam altior gradus prophetiæ est, si ille qui loquitur, vel demonstrat, videatur in vigilando, vel in dormiendo i specie angeli, quā si videatur in specie hominis: & adhuc altior, si videatur in dormiendo, uel in vigilando in specie Dei, secundū illud Isa. 6. Vidi Dominum sedentem. Super omnes autem hos gradus est tertium genus prophetiæ, in quo intelligibilis veritas, & supernaturalis abiq; imaginariā visionē ostenditur, quæ tamen excedit rationē prophetiæ proprie dictæ, ut dictum est: * & ideo consequens est, qd gradus prophetiæ proprie dictæ distinguantur secundum imaginariā visionem.

AD PRIMUM ergo dicendū, qd discretio luminis intelligibilis non potest a nobis cognosci, nisi secundum quod iudicatur per aliqua signa imaginariā, uel sensibilia: & ideo ex diuersitate imaginatōrū penditur diuersitas intellectualis luminis.

AD SECUNDUM dicendū, qd sicut supra dictum est, * prophetia non est per modum habitus immanens: sed magis per modū passionis transuentis. Vnde non est inconueniens, quod uni & eidē prophetæ fiat reuelatio prophetica diuersis uicibus secundum diuersos gradus.

AD TERTIUM dicendū, qd dicta, & facta, de quibus ibi fit mentio, non pertinent ad reuelationem prophetiæ, sed ad denuntiationem, quæ fit s̄m dispositionem eorum, quibus denuntiat id quod prophetæ reuelatum est: & hoc fit quandoque per dicta, quandoque per facta. Denuntiatio autem, & operatio miraculorum cōsequenter se habent ad prophetiam, ut supra dictum est. *

ARTICVLVS IIII.

Vtrum Moyses fuerit excellentior omnibus prophetis.

AD QVARTVM sic procedit. Videtur, qd Moyses non fuerit excellentior omnib. prophetis. Dicit enim gl. * in principio Psalterij, quod Dauid dicitur propheta per excellentiam. nō ergo Moyses fuit excellentissimus omnium.

¶ 2 Præter. Maiora miracula facta sunt per Iosue, qui fecit stare Solem & Lunā, ut habetur Iosue, 10. & per Isaiam, qui fecit retrocedere Solem, ut habetur

Super Questione 174. Articulus quartus.

IN art. 4. eiusdem quest. dubia duo occurrunt ex Nicolao de Lira sup principio Psalterij. Primum est circa rationes in litera allatas ad probandum, quod Moyses fuit simpliciter excellentissimus prophetarum. Et contra primā rationē obijcit dupliciter. Primo, Claritas cognitionis actum prophetandi excludens, nō constituit excellentiorem gradum prophetiæ:

Ar. præced. ad 1.

q. 171. ar. 2.

q. 171. ar. 1.

Veri. q. 12. ar. 9. ad 2. & artic. 14. & 15. 6. Innuitur in gl. ordin. in prægatione i prologū B. Hier. & inquit ex Calio. in pto. in psal. 61.